

ту *Емори* у Атланти, једном од угледних центара Библистике. Пре тога је предавао на Јејлу, аутор је и других дела која се баве проблематиком раног хришћанства и Новог Завета: *Among the Gentiles: Greco-Roman Religion and Christianity, The Real Jesus: The Misguided Quest for the Historical Jesus and the Truth of the Traditional Gospels, The Gospel of Luke, The Acts of Apostles...* Ипак, ово дело које је пред нама представља круну његовог научног рада.

Дело је тематски подељено на шест делова: симболичан свет Новог Завета, хришћанско искуство, синоптичко предање, павловска предања, остала канонска сведочанства и јовановска предања. У епилогу, аутор се бави Новим Заветом као црквеном књигом, затим у два додатка излаже нове приступе Новом Завету, али се бави тематиком историјског Исуса. Предности овог увода је што писац урања у теолошке теме и структуру Новог Завета чиме је у исто време свестан тешкоћа и ограничења историјско-критичког метода који употребљава на разуман начин.

Својим делом провоцира модеран одговор код читаоца у вези са свештеним списима, водећи га кроз друштвена кретања и религијско искуство ранохришћанских заједница у којима су новозаветни списи настали. Потом, за треће издање аутор је организовао поглавља, употпунио део о посланици Галатима, дотерао библиографију и рецимо и то – графички, далеко боље опремио издање. Поред књиге читалац добија и мултимедијални диск који му омогућава приступ оригиналном тексту са гомилом значајних информација као и са хиперлинковима за најбољи енглески превод Новог Завета – *New Revised Standard Version*.

Овај приручник је дело које је корисно не само студенту теологије или професорима Новог Завета, већ је, захваљујући јасном приступу којим аутор излаже целокупну проблематику, од помоћи и сваком лаику који жели да се упозна са настанком и позадином новозаветних списа.

Славиша Косић

Alexei Krindatch: *The Atlas of American Orthodox Christian Churches*

Holy Cross Orthodox Press 2011.

XIII+236 стр. ; 23 cm

ISBN: 978-1-935317-23-4

Алексеј Д. Криндач [Alexei D. Krindatch], саветник Скупштине канонских православних епископа Северне и Средње Америке [Assembly of Canonical Orthodox Bishops of North and Central America], приредио је књигу под насловом *Атлас америчких православних хришћанских Цркава* [*The Atlas of American Orthodox Christian Churches*], која се у продаји појавила 23. маја 2011. годи-

не, у издању издавачке куће Академије Часног Крста. Аутор је већ раније спроводио слична истраживања и резултате свог рада објављивао у више наврата: *The Orthodox Church Today. A National Study of Parishioners and the Realities of the Orthodox Parish Life in the USA* (Patriarch Athanasios Orthodox Institute, Berkeley, CA 2008); *Results of 2010 Census of Orthodox Christian Churches in the USA* (2010).

Својеврсни шематизам Православних Помесних Цркава у САД – „Атлас“ о којем овде говоримо – плод је вишегодишњег истраживачког рада, и нуди читаоцу јасан и обухватан преглед савременог стања Цркве у Сједињеним Државама. Намењен је широј читалачкој публици: књига је истовремено и атлас – који садржи бројне мапе и табеларне приказе са подацима везаним за историјски развој и садашњу територијално-друштвену распрострањеност православља у Сједињеним Државама – и тематска монографија која садржи есеје о прошлости и садашњости православља у САД као целини, и појединачно о одређеним Црквама, локалним заједницама и личностима које су имале значајну улогу у историјском ходу Цркве на северноамеричком континенту. Књига доноси информације и статистичке податке о свим Помесним Православним Црквама и неким неканонским православним скупинама (НOCNA – Holy Orthodox Church in North America – и тзв. „Македонска Православна Црква“), као и о Древноисточним (= дохалкидонским) Православним Црквама присутнима у САД, што броји укупно 21 различиту црквену јединицу које су обухваћење овим истраживањем.

Тематски, *Атлас америчких православних хришћанских Цркава* подељен је на четири дела. У првом поглављу, под насловом *Православно хришћанство у Америци: прошлост и садашњост* (стр. 1–34), сабрани су подаци о развоју и мисији Цркве на овом континенту, а црквена повест америчког континента је илустрована одговарајућим мапама. Посебно је интересантно потпоглавље „Занимљиве чињенице из историје православног хришћанства у Америци“ (стр. 21–26), у којем сазнајемо да је први амерички обраћеник у Православну Цркву био извесни племић из Вирџини-

је, Филип Лудвел, који је 1738. путовао у Лондон и тамо примљен у Руску Православну Цркву, добивши од Светог Синода Руске Цркве дозволу да са собом понесе евхаристијске дарове којима ће се причешћивати – јер у Америци тада није постојала ниједна православна богомоља (Аљаска је тек касније постала својина царске Русије). Такође, у овом поглављу читамо о прва два америчка обраћеника-клирика, који су путовали у православне земље и тамо напречац рукоположени – и убрзо потом напустили Цркву; о томе како је 1888. године пропао покушај да се у Вашингтону установи мултиетничка парохија; о Јамајчанину Рафаелу Моргану који је био први црнац који је 1908. године постао православно свештеник у Америци...

Друго поглавље, под насловом *Православне хришћанске Цркве у Сједињеним Државама: ојшћии подаци, есеји и мапе* (стр. 35–120), посвећено је појединачним Помесним Црквама, о чијим историјским путевима и савременом стању доноси кратке текстове, за којима следе статистички подаци о свакој Помесној Цркви присутној у САД – о броју парохија, броју верника, процентуалном учествовању у богослужењима и црквеном животу итд. Подаци су илустровани прегледним мапама – за подацима о свакој Помесној Цркви следе по две мапе, на којима су приказани бројно стање парохија – по појединачним државама, и број православних верника припадајућих одређеној Цркви – по округима. На завршетку овог поглавља су обрађене Древноисточне Цркве у САД.

Треће поглавље носи наслов *Православни манастири* (стр. 121–140). За уводним текстом о монашким православним заједницама на тлу Америке следе подаци о манастирским братствима и сестринствима у САД, које прати

база основних података о свим активним мушким и женским православним манастирима (којих у САД има укупно осамдесет и један), разврстаним по државама. Одговарајућа мапа приказује њихову распрострањеност по земљи.

У четвртом поглављу (*Православне Цркве према Појису САД из 2010. године*) сумирани су подаци пописа становништва Сједињених Држава из претходне године – веома прегледно сложени у мапама и табелама – разврстани према Црквама, државама и окрузима. Према тим подацима, Српска Православна Цр-

ква у САД има 123 парохије, 12 манастира, 68.760 верујућих – од којих 15.331, односно 22,3%, активно учествује у црквеном животу... У додатку књиге аутор упућује на изворе корисне за будућа истраживања о православном хришћанству у Сједињеним Државама.

Било би лепо видети и на сличан начин у књигу сабране податке о православљу у другим земљама, посебно европским, нарочито у онима које су традиционално православне...

Срећко Пејровић

Георгије Басиудис: *Снаџа боџослужења : доџринос оца Александра Шмемана лиџурџичком боџословљу*

Београд – Карловац : Мартириа, 2011.

(Едиција Савремено богословље ; 4)

Превод с грчког Михаела Јагер.

491 стр. ; 22 см

ISBN: 978-86-87909-05-2

Пред нама се налази књига оца Георгија Басиудиса о литургијском богословљу Александра Шмемана у издању Епархије горњо-карловачке. Она на првом месту сведочи о снази и аутентичности мисли А. Шмемана, кога аутор сврстава у ред учитеља Цркве у 20. веку. Поред тога, она нам говори о пријемчивости Шмеманове мисли, о њеној прихваћености у православном свету, али и шире. О. Георгије наводи Шмеманова дела као она која су у њему распламсала љубав према богослужењу Цркве, Литургији и томе да нас литургијско искуство води пуноћи и лепоти живљења у Христу. Аутор наглашава да је кроз дела о. Александра Шмемана увидео колико литургијика као теолошка дисци-

плина представља основ за целокупно богословље Цркве (стр. 8).

Пишући о литургијском богословљу о. Александра Шмемана, Георгије Басиудис узима на првом месту личност А. Шмемана, услове у којима се он као богослов формирао и ко су му били учитељи. Такође се наглашава и историјски оквир у коме је живео као и преглед богословских струјања која су изнедрила Шмеманово богословље. Ту се најпре помиње литургијски и патристички препород у Русији 19. и 20. века и његови носиоци међу којима Филарет Гумилевски, Александра Катански, Порфирије Успенски, Св. Серафим Саровски, Св. Теофан Затворник и Св. Јован Кронштатски. Као директне учитеље и лично-